

39.1 Van het bestuur

Namens alle bestuursleden en medewerkers van de Oudheidkamer wens ik u en de uwen een gezond 2025. Dit is al bijna een vaste openingszin van onze eerste Nieuwsbrief in een nieuw jaar. Het is maar een simpele zin evenals "Gelukkig Nieuwjaar". Beide zinnen gun ik u!

Tevens is het de gewoonte om even achterom te kijken en om bij enkele momenten uit een jaar "Oudheidkamer" stil te staan.

Om te beginnen hebben we op dinsdagmiddag 12 november het voltallige college van Albrandswaard mogen ontvangen. Het was een ontzettend leuk bezoek en wij hebben ons zeer vereerd gevoeld het college onze tentoonstelling "40 jaar Albrandswaard", en een gedeelte van onze collectie, te mogen laten zien. Burgemeester en wethouders waren zeer geïnteresseerd en hebben zichtbaar genoten.

Op 9 december hebben we officieel afscheid genomen van 3 van onze bestuursleden, te weten Arie Beukelman, Roelof Dubel en Kor van Pelt. In de vorige Nieuwsbrief ben ik al uitgebreid ingegaan op het terugtreden van onze oud voorzitter en vice-voorzitter Arie Beukelman. Na Arie hebben Roelof en Kor ook de wens uitgesproken het wat rustiger aan te willen doen. De overige bestuursleden hebben hiermee ingestemd.

Om het afscheid een feestelijk tintje te geven hebben we de heren een mooie middag aangeboden.



V.l.n.r. Roelof Dubel, Izak Konings, Kor van Pelt en Kees Zevenbergen. Bestuursleden van de Oudheidkamer in 1988.

Een middag met een hapje, een drankje en een praatje. Onze Albrandswaardse wethouder van cultuur, mevrouw Mieke van Ginkel, wilde graag bij dit afscheid aanwezig zijn. Na enkele mooie woorden van de wethouder heeft zij namens onze gemeente een boeket en een attentie aan de betreffende "oud"-bestuursleden overhandigd.

Roelof en Kor waren in 1988 twee van de oprichters van onze Oudheidkamer en hebben vanaf het begin zitting in het bestuur gehad. Beiden hebben veel betekend voor ons. Roelof, "de man met de gouden handen", heeft ontzettend veel gemaakt en hersteld in ons mooie pand. In de stijlkamer heeft hij b.v. een schouw met betegelde achterwand gemaakt, kasten en bankjes in de tentoonstellingsruimte zijn gemaakt door Roel en de hele zolder heeft hij ingericht, en dat is bij lange na niet alles. 1000-den uren arbeid heeft hij belangeloos in onze stichting gestoken. Kor, de man met de "camera", is jarenlang fotograaf van o.a. De Schakel en Rhoon Vooruit geweest. Dankzij Kor en zijn contacten hebben we een fotoarchief om jaloers op te zijn. Kor zal altijd een man van weinig woorden blijven maar het blijft een man met vele ideeën. Ook de huidige tentoonstelling is een idee van Kor. Zolang de heren kunnen en zin hebben blijven ze nog beschikbaar voor onze vereniging.



Kor en Roelof in
2024.

Voor de Oudheidkamer betekent het dat we helaas afscheid moeten nemen van 265 jaar bestuurlijke ervaring. Er zijn maar weinig verenigingen die mensen hebben die zo lang en met zoveel passie hun vrijwilligerswerk hebben kunnen uitvoeren.

Het bestuur van de Oudheidkamer heeft alle drie de heren benoemd tot erelid van de Oudheidkamer.

Jan Klingens, voorzitter.

39.2 Pieter Jan Nootenboom, machinist van het gemaal “De drie Polders”

De eerste machinist/stoker van het stoomgemaal “De drie Polders” was Pieter Jan Nootenboom. Een markante man met de bijnaam Piet de Leugenaar. Piet is geboren op 24 maart 1848 in Rhoon, hij trouwde in 1874 in Barendrecht met Leentje Vrijhof, samen kregen zij 13 kinderen. De eerste 3 kinderen uit dit huwelijk werden in Barendrecht geboren. De overige kinderen zijn in Rhoon geboren, waarvan de eerste in 1879, dat is tevens het jaar dat Pieter als machinist aangesteld werd op het oude gemaal. Het stoomgemaal is rond 1880 opgeleverd, de voorbereidingen voor de bouw startten in 1876.



Pieter Jan Nootenboom voor zijn woning aan de Havendam

Op zaterdag 27 mei 1876 werd er, *des voormiddags ten 10 ure, ten herberge van J. van der Straaten in het “Wapen van Rhoon”, te Rhoon, een vergadering belegd. Deze vergadering was gericht aan STEMGEREGTIGDE INGE-LANDEN**. In deze vergadering is er een besluit genomen om een stoomgemaal te bouwen in de Zegenpolder aan het eind van de Rhoonse Havendam.

Er lagen twee opties op tafel:

- 1^o Een gemaal voor de Zegen- en Molenpolder, de kosten hiervan waren begroot op f 21.200,--
- 2^o Een gemaal voor de Zegen- en Molenpolder gecombineerd met de Polder Portland, de kosten van dit model waren begroot op f 28.870,--

* Een ingeland is iemand die eigendommen (land) heeft binnen een waterschap.

In genoemde vergadering is voor optie 2 gekozen.

De aanbesteding van de bouw vond plaats op zaterdag 29 juni 1878, dit werd in diverse kranten als volgt aangekondigd:

Het Bestuur van den Polder «Zegen en Molenpolder en Portland» is voornemens, onder nadere goedkeuring van Heeren Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, op Zaterdag 29 Juni 1878, des middags te 12 uren, aan te besteden:

1e. Het maken van een gebouw met Schoorsteen, verdere inrichtingen voor het te stichten Stoomgemaal en de benodigde aardwerken en steenkolenbergplaats.

2e. Een horizontaal werkend stoomwerktuig met stoomketel, hevelcentrifugaalpompe... (vele details volgen.)

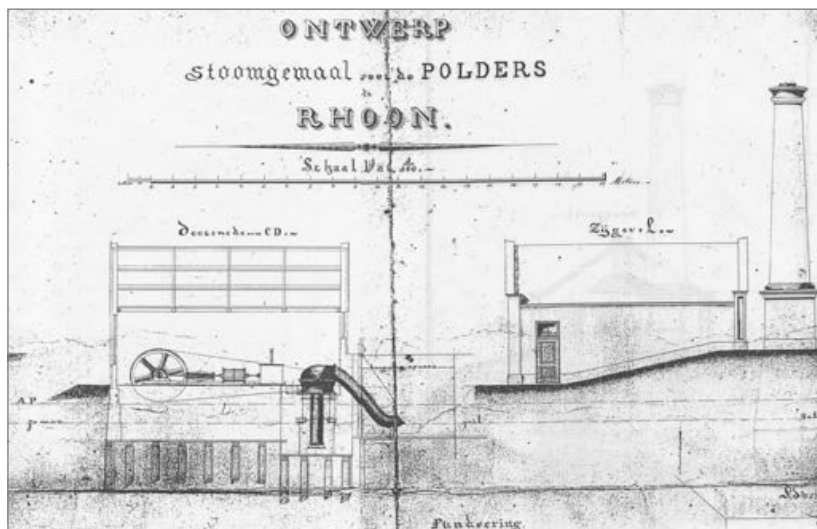
3e. Het maken van een woning voor den machinist... (vele details volgen.)

Het Bestuur van den Zegenpolder, B. DEKKER, Dijkgraaf.

Het Bestuur van den Molenpolder, A. LEEUWENBURG, Dijkgraaf.

De Secretaris der Polders, A. v.d. POEST CLEMENT.

*De Vertegenwoordiger van den Polder Portland, A. LEEUWENBURG.
Ingeland*



Op bovenstaand plan waren er ook bezwaren ingediend, o.a. door P.T. Dekker. In het Dagblad van Zuidholland en 's-Gravenhage stond op 21 november 1878 een bericht dat de rechtbank het bezwaar van Dekker ongegrond had verklaard.

De bouw kon beginnen en Pieter werd na oplevering machinist van het "mesjien".

Jaren later lagen er plannen op tafel om een keersluis in de Rhoonse haven te bouwen. De aanbesteding van deze keersluis en de daarbij behorende dijkwerken vond plaats op 21 maart 1900. A. van der Straaten uit Rotterdam kreeg in april 1900 de opdracht voor de bouw. De kosten van het gehele werk bedroegen f 26.873,--. De eerste steen werd in juli 1900 door P. F. Dekker, dijkgraaf van het waterschap „de Oude en Nieuwe Maas dijken voor het land van Rhoon", gelegd.

Pieter werd in 1901 in de gelegenheid gesteld om te solliciteren als sluiswachter. In datzelfde jaar kreeg hij via het Ministerie van Justitie en het Waterschap de volgende brief:

Ik heb de eer te Uwer kennis te brengen, dat op heden aan den Heer Procureur-Generaal, fungeerend Directeur van Politie te 's Gravenhage Eene aanstelling van ONBEZOLDIGD RIJKSVELDWACHTER is verzonden ter uitreiking aan: P.J. Nootenboom, Sluiswachter te Rhoon

Noch met de voorwaarden waaronder hij sluiswachter zou moeten worden noch met de aanstelling als onbezoldigd velwachter was Pieter het eens. Hij stuurde de volgende brief: (inclusief stijl- en schrijffouten)

Aan de Edelachtbare Heeren Dijkgraaf en Dijkraden van het Waterschap de Oude en Nieuwe Maasdijken van het land van Rhoon,

Edelachtbare Heeren, U zal wel zeggen ik hoor niets van de machinist, hij heeft de instructie laten liggen, ik heb de instructie door lezen en over geschreven daarover heb ik erg na moete denken. Heeren terwijl ik bij de Sluis, of aan de Sluis ben heb ik niet graag dat het een ander krijgt, Weledele Heeren mocht het zijn dat het Salaris een weinig meer kon bedragen, zoo ja dan zouw ik het een jaar willen aannemen met Condietie in Art. 2 staat Hij zal zich, zoo nodig ten zijne kosten voorzien van allen hulp, die hulp kan zomar veele zijn, daarvan vrij.

En in Art 5 staat dat de Sluiswachter moet zijn tevens onbezoldigd rijks Veldwachter, daar moet ik beleefd voor bedanken, ik ben al Dankbaar dat het bestuur van het Stoomgemaal de drie polders mijn vergunning hebben gegeven om te solliciteeren naar de betrekking van Sluiswachter. Wand het ambt, van onbezoldigd rijksveldwachter heeft nooit geen rust Zondag of werkdag, wand Zondag is het nog erger dan door de Week, met ondeugnieterij van ankommende, en kleine jongens. In Art. 2. Staat, Hij zal zelf het puntstuk van allen lossen en vaste Stoffen gezuiverd houden, krijg ik daar gereedschap voor, ook in het Art. 2 melding te doen in zomer ondoenbaar, bij voorbeeld daar komen en gaan 3 of 4 of meer scheepen terwijl ik daar niet ben, een van die maakt Schade, wien moet ik daar voor houwe. Verder in afwachting

van een gunstig antwoord. Noem ik mij met verschuldigende Eerbied en Hoogachting U Edele Dienstwillige Dienaar

*P.J. Nootenboom, Machinist o/h Stoomgemaal de drie polders Rhoon,
Rhoon 6 juni 1901*

Pieter werd uiteindelijk toch sluiswachter, of hij onbezoldigd veldwachter is geworden is mij helaas niet bekend.

Piet verdiende als machinist/stoker f. 25,00 per maand. Over de verdiensten als sluiswachter was hij niet altijd even tevreden, zie onderstaande brief (inclusief stijl- en schrijffouten).

Aan Den Weledele Heeren Dijkgraaf en Dijkraden van het land van Rhoon te Rhoon

Ondergeteekende P.J. Nootenboom Machinist van het Watermachien de Drie Polders te Rhoon,

neemt beleefd de vrijheid U Weledele Heeren onder Uwe aandacht te brengen dat het salaris hetgeen hij geniet voor de Keersluis te Rhoon veel te gering is. Dag en nacht zon en feestdagen onverschillig welk weer moet er door mij en mijn zoons aan gewerk of gekeken worden, aangezien er veel gevaar aan is verbonden.

Tevens neem ik de vrijheid UEd. de uren mede te deelen welke ik met mijn zoons aan de sluizen werkzaam ben geweest vanaf 1 januari 1902 t/m 30 november, zijnde $1068\frac{1}{2}$ uren, wanneer ik die uren bereken tegen 12 centen per uur (hetgeen voor bedoelde werk toch minstens betaald moet worden) verkrijg ik de som van $1068\frac{1}{2} \times 12 = f\ 128,22$ de maand. December is er nu nog buiten gerekend.

De uren zijn door mij zoo schraal mogelijk opgegeven. Het is mij bekend dat ik voor dit jaar niet meer geld kan eischen om reden het door mij is aangenomen, maar omdat er met de harde winter die wij al hebben gehad en de voor het water kwade maanden November en December veel boven de Instructie gewerkt is moeten worden verzoek ik U Weledele Heeren beleefd mij daarvoor eenige vergoeding of tegemoetkoming toe te staan, daar ik anders genoodzaakt zou zien mijn ontslag voor genoemde sluis aan te vragen.

Hopende dat dit schrijven U Edele Heeren de overtuiging mag schenken dat het salaris niet toereikend is en er door UEdn. goedgunstig op zal beschikt worden, verblijf ik Hoogachtend UEd.

Rhoon, 1 Dec. 1902

P.J. Nootenboom Machinist

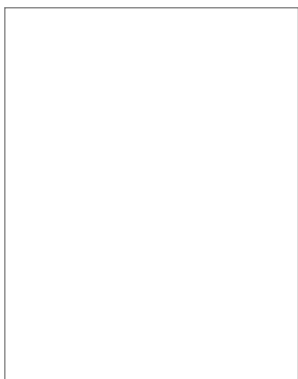
De Weledele heren dijkgraaf en Dijkraden hebben hierop, gezien de volgende brief van Pieter, positief geantwoord .

Aan H.H. Dijkgraaf en Dijkraden van het Waterschap de Oude en Nieuwe Maasdijken voor het land van Rhoon te Rhoon

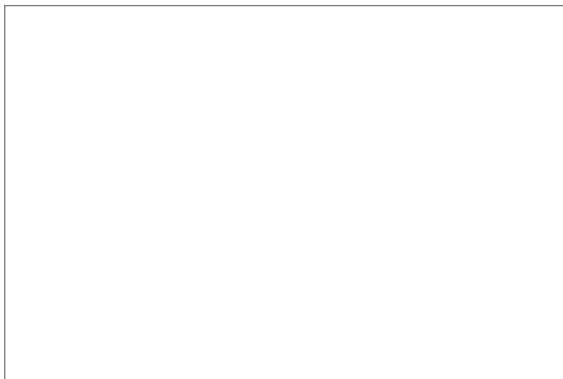
Ondergetekende heeft de eer bovengenoemd Bestuur zijn dank te betuigen voor de gratificatie ad 25 gulden voor het afgelopen jaar.

Tevens deelt hij genoemd Bestuur in antwoord op het schrijven dd: 24 januari j.l. no. 228 dat hij het Sluis-wachterschap zal blijven waarnemen tegen vergoeding der jaarwedde in dat schrijven bedoeld, zijnde zeventig gulden.

Rhoon, den 30 Januari 1903, P.J. Nootenboom Machinist



Pieter Jan Nootenboom



Het gemaal aan de Havendam in 1983.

Zoals eerder genoemd was Pieter een markante man en had hij de bijnaam "de leugenaar". Zoals in iedere stad en in elk dorp waren plekken waar de (oude) mannen samen kwamen om de laatste nieuwtjes te horen of sterke verhalen aan te horen of te vertellen. Rhoon was hier geen uitzondering op. Eén van die plekken in Rhoon was aan het eind van de Rhoonse haven, bij het huidige Café restaurant De Arend. Ik stel me zo voor dat het clubje mannen (ik kan me niet voorstellen dat er vrouwen bij waren) met hun rug tegen het café stond. Als ik dat voor me zie denk ik gelijk: "waar lieten ze hun peuken, stond er een asbak? Een kwispedoor?" Ongetwijfeld viel er veel te vertellen en gezien de bijnaam van Pieter ook te liegen. Als ik mijn fantasie de vrije loop laat zie ik die markante kop met wapperende bakkebaarden in een flauw schijnsel van een gaslantaren op een herfstachtige avond zijn (sterke) verhalen vertellen, de stiekeme glimlach rond zijn mond is net niet zichtbaar vanwege de schaduw die er over valt. Uit zeer betrouwbare bron weet ik dat het een aardige man geweest is en een leuke opa.

Jan Klingens, voorzitter

39.3 Zantelweg en grensgevallen

Dat de Nieuwsbrief goed gelezen wordt blijkt wel uit de vele reacties die mijn collega's en ik iedere keer weer krijgen. Naar aanleiding van een stukje dat ik in de vorige Nieuwsbrief schreef, belde een dame mij op met enige aanvullingen betreffende de panden die op de hoek van de Dorpsdijk en Zantelweg stonden. Na het gesprek dwaalden mijn gedachten naar de jaren 60 en 70. Zelf heb ik aardig wat herinneringen aan die 'rare' Zantelweg, officieel is de naam Zantelweg maar hij werd ook wel 'De Waard' genoemd. De weg, amper een halve kilometer lang, was gedeeltelijk Rhoons en gedeeltelijk Poortugaals grondgebied, en in de jaren 60 was er nog maar een gedeelte bestraat.



Eind jaren 50 maakte ik een wandelingetje met mijn vader door de Zantelweg, Mijn vader liep aan de rechterkant en ik amper twee meter links van hem toen hij zei: "Ik loop in Poortugaal en jij in Rhoon". Als kind vond ik dat bijzonder maar stond er verder niet bij stil dat het wel of niet Rhoons of Poortugaals zijn van de Zantelweg tot verwarring kan leiden.

De Zantelweg dankt zijn naam aan 'De Zantel' een wetering die om de polder Albrandswaard stroomde. In mijn jeugd was die wetering niets meer dan een sloot zoals al die andere sloten waartussen ik ben opgegroeid. Dat het heel vroeger een water was waar je met een behoorlijk bootje op kon varen staat wel vast. Zie het uitgebreide artikel van Roelof Dubel in Nieuwsbrief 16

(online nog in te zien). Later kwam ik erachter dat er in Poortugaal een Lange Zantelweg is en er ook een Korte Zantelweg is geweest. Behalve enkele vermoedens is van het woord zantel geen betekenis te vinden.

Ik dacht enkele dagen na dat bewuste telefoontje: “Als deze Nieuwsbrief dan toch zo goed gelezen wordt dan ga ik een stukje schrijven over de Zantelweg e.o.”. Ik schrijf wat ik weet en me heb laten vertellen en ongetwijfeld zijn er lezers die aanvullingen hebben. Wellicht leuke informatie voor de volgende Nieuwsbrief. Ik ben benieuwd.

De Zantelweg is maar een kort weggetje daarom neem ik u zigzaggend van de even- naar de oneven nummers mee door het verhaal.

We starten op de hoek van de Dorpsdijk en Zantelweg bij de twee panden die aan de Dorpsdijk staan en waartussen de Zantelweg begint. Het huis aan de linkerkant is bij de ouderen onder ons het meest bekend als het huis van melkboer Piet Kruijthoff (na zijn generatie werden zijn collega's melkman genoemd). Piet was behalve melkboer ook enige tijd bestuurslid van de Oudheidkamer. Het huis van Piet, aan de Dorpsdijk 208, staat op de monumentenlijst zo mooi omschreven dat ik daar niets aan toe te voegen heb, nl.: *Rode baksteen in kruisverband. Grijs geschilderde plint. Anderhalfsteens iets terugliggende rollagen boven vensters en entreeportiek. Bakstenen rollaag als gevelafdekking, opgewerkte baksteen balustrade van entreeportiek met op de hoek een taps toelopend vierzijdig wit geschilderde kunststenen pijler. Bakstenen lekdorpels met rode tegels afgedekt. Portiekvloer met rood-wit-zwarte tegels. Op begane grond schuiframen met gekleurde glas-in-lood bovenlichten. Originele teakhouten deuren met decoratieve profilering. Op verdieping openslaande ramen. Zadeldak met verbeterde Hollandse pannen.* Aan de rechterkant staat sinds 2012 een appartementencomplex met de naam De Zantelaer. Vroeger stond hier een boerderij die vele bewoners gekend heeft. De eerste bewoner is vermoedelijk Leenderd Cornelisz Roobol, geboren rond 1530.



Oude boerderij
hoek Zantelweg
en Dorpsdijk.

Tussen de tijd dat Roobol daar woonde en 1927 blijft het pand in het bezit van diverse boeren- en tuindersgeslachten. Na vele eigenaren wordt het pand in 1927 gekocht door Martinus Bosman. In 1928 vestigt Martinus hier een timmer/aannemingsbedrijf. Het gezin van Martinus woonde in het voorste gedeelte op Dorpsdijk 204. In het achterste gedeelte van het pand heeft lange tijd de tuinder Piet de Lange Azn. met zijn gezin gewoond. Piet was behalve tuinder ook uitvinder van tuindersgereedschappen en schrijver van diverse documentatie o.a. over aardbeien. Het adres van Piet is lange tijd Zantelweg 2 geweest. Op zich een vreemde zaak omdat de even huisnummers aan de andere kant van de weg lagen, familie Willems en later familie Vlasblom woonden recht tegenover de tuinderij op nummer 50. Waar vind je een straat met aan beide kanten even nummers? Kennelijk waren er meer die dat vreemd vonden want later heeft er een omnummering plaatsgevonden en is huisnummer 2 in 55 gewijzigd. Ik herinner me van heel vroeger dat een paar zonen van tuinder De Lange in de schuur van de tuinderij tekenfilms en films van de Dikke en de Dunne en andere stomme films vertoonden. Tegen betaling van fl. 0,05 had je een middag lol. De tuinderij van Piet lag tussen de Zantelweg en de Dorpsdijk, en werd in 1949 onteigend om de Welzenesbuurt te kunnen bouwen. Na het vertrek van familie Bosman en hun bedrijf werd er een garagebedrijf gevestigd, de eerste garagehouder was Van Nieuwenhuizen. Na het vertrek van Van Nieuwenhuizen heeft Auto Klein een korte tijd het bedrijf gerund. Daarna werd het bedrijf overgenomen door Van Wijngaarden. Na het vertrek van Van Wijngaarden is het gehele pand en de garage met showroom gesloopt en is het appartementencomplex er voor in de plaats gekomen.

Aan het begin van de Zantelweg, tot aan de Waalstraat, stonden vroeger huizen met een zgn. mansardedak anders gezegd een Franse kap, deze stijl werd in de jaren 20 en 30 van de vorige eeuw veel gebruikt in Rhon. Op nummer 51 en 49 staat een dubbele woning met zo'n dak.



Huisnummers 47,49 en 51. Alle woningen met een mansardedak.

Op nummer 51 woonde destijds Leen de Jong met zijn gezin. Leen was later de eerste beheerder van Het Hervormd Centrum aan de Bernhardstraat. Op nummer 49 woonde Piet Boender met vrouw en drie dochters, Piet werkte als timmerman bij firma Bouwman, en niet zoals abusievelijk in de vorige Nieuwsbrief vermeld werd bij firma Schouten. Recht tegenover de nummers 51 en 49 stond een bijna identiek pand. Met dit verschil dat links een tuindersschuur met de naam Tuinlust was en rechts het woonhuis van tuinder Henk Bresser. Van de schuur, de woning en de tuinderij is anno 2024 niets meer te vinden, moderne woningen zijn er voor in de plaats gekomen. Ook nummer 47, op de hoek van de Zantelweg en de Waalstraat, heeft een mansardedak. Over dit pand is in de laatste twee Nieuwsbrieven uitvoerig geschreven door Harry Wols. Ik wil daar nog graag aan toevoegen dat mijn oma Neeltje Nootenboom-Struijk van 1962 tot 1965 in dit pand ingewoond heeft bij Johanna Boender. Vanuit het raam, in haar woonkamer op de eerste verdieping, keek je op de tuinderij van Henk Bresser en naar de Willibrorduskerk.

Voorbij de, in het begin van de jaren 50 aangelegde, Waalstraat komt nummer 45, het pand bestaat uit een dubbele woning. De voordeuren van beide woningen zitten aan de korte of kopse kant van de woning. Hierdoor kwam na de aanleg van de Waalstraat de voordeur van het eerste gedeelte in de Waalstraat te staan. M.a.w. het eerste gedeelte van het pand werd Waalstraat 24, het tweede gedeelte van het pand bleef of werd Zantelweg 45. (Vermoedelijk heeft er in de hele Zantelweg een omnummering plaats gevonden nadat de Waalstraat is aangelegd.) Op Waalstraat 24 woonde in de jaren 60 familie Groenenboom. Man, vrouw en twee vrijgezel gebleven zonen.



Waalstraat 24,
op de hoek van
de Zantelweg.

Die zonen zijn volgens mij ook na het overlijden van hun ouders daar blijven wonen. Beiden werkten op de R.D.M. Ik zie ze nog gebroederlijk naast elkaar naar huis lopen nadat de personeel bus van de R.D.M. klokslag half

zes op de hoek van de Zantelweg en Dorpsdijk stopte om personeel uit te laten stappen. Deze bus werd overigens lange tijd bestuurd door de reeds besproken Leen de Jong. Op Sinterklaasavond 1962 zat ik gespannen te wachten op de bus, want ook mijn vader werkte op de R.D.M. en hij zat op die avond ook in de bus. Het was die avond echter zo mistig dat er bijna geen auto op de weg was. Om de beurt liepen de passagiers van de R.D.M.-bus vanaf Heyplaat voor of naast de bus om de chauffeur aanwijzingen te geven waar hij moest rijden. De bus was die avond uren later dan half zes op zijn bestemming. Maar... terug naar de Zantelweg.

De woning aan de Zantelweg 45 stond precies op de grens van Rhoon en Poortugaal. Vanaf dit punt was de weg en alles aan de oneven kant Poortugaals grondgebied. In de jaren 50 is de Zantelweg van Dorpsdijk tot aan deze grens van klinkers en riolering voorzien. Tot ver in de jaren 60 kon je de overgang van Rhoon naar Poortugaal niet missen. Op de grenslijn stopte behalve de riolering ook de Rhoonse bestrating en werd het een onverharde weg.

De grenskwestie heeft tot bijzondere situaties geleid. De tuinder Arend Vrijhof had zijn tuinderij in de polder Albrandswaard, dus aan de Poortugaalse kant van de wetering "de Zantel". Arend wilde nadat hij een huis bij zijn tuinderij had laten bouwen, zijn uitpad hebben naar de Waalstraat. Omdat zijn woning op Poortugaals grondgebied stond kreeg hij hiervoor geen toestemming van de gemeente Rhoon. Zodoende is zijn uitpad op het Poortugaalse gedeelte van de Zantelweg aangelegd, vlak naast nummer 45.

Eén perceel verder op nummer 43 stond vroeger een boerderij waar Pieter Lagerwerf de laatste eigenaar van was.



Pieter Lagerwerf en zijn vrouw voor hun bungalow. In de gevel een steen met daarop de afbeelding van hun afgebrande boerderij.

Op 21 december 1954 brak er rond acht uur brand uit in de boerderij. De Rhoonse brandweer was als eerste aanwezig en startte met blussen rond kwart voor negen. Omdat het perceel op Poortugaals grondgebied lag nam de Poortugaalse brandweer het rond 9 uur over. Vanwege de sterke wind en het gevaar voor omliggende woningen werd ook de Rotterdamse brandweer gealarmeerd. De brandweerkorpsen konden niet voorkomen dat de boerderij volledig in de as werd gelegd. Er werd op de plek van de boerderij een bungalow gebouwd die inmiddels vervangen is door een nieuwe woning. Het aardige van dit nieuwe pand is dat het gebouwd is in de jaren 20 van deze eeuw "met" een mansardedak. Tegenover de boerderij op nummer 42 woonde destijds familie Kleinjan. Kleinjan was net als Piet Kruijthoff melkboer en in loondienst bij melkboer Verhoef.

Op nummer 31 was de tuinderij van de gebroeders Bresser, Theo (1905 - 1988) en Jan (1908-1985). Ook tuinder Henk Bresser was een broer van Theo en Jan. De ouders van Theo en Jan begonnen de tuinderij rond 1885. Hun vader stierf vroeg en zij namen de tuinderij over van hun moeder Trees Bresser-Baardwijk. Jos Bresser, zoon van Theo, kwam in dienst bij de gebroeders en nam rond 1970 de tuinderij over. Het bedrijf was toen gevestigd op Zantelweg 39. De tuinderij bleef in bedrijf tot de pensionering van Jos in 2004. Nu is het perceel grasland.



Jan en Marietje Bresser. Op de achtergrond de Zantelweg.

Van de huizen met de huisnummers 23 t/m 35 zijn inmiddels de meeste (zo niet alle) gerenoveerd. In één van die huizen woonden de onafscheidelijke vrijgezelle zussen "de dames" Versteeg. Aagje (1903-1992) en Aria (1905-1991) waren dochters van zalmvisser Willem Versteeg. (zie Nieuwsbrief 8).



Mevr. van Looijen wordt met een taxi thuis gebracht, nadat ze in 1935 is wezen stemmen voor de Tweede Kamer. Achter het stuur van de taxi-Huib Struijk. Op de achtergrond de boerderij van Heezen.

Nadat de ouders van Aagje en Aria overleden waren zijn ze altijd in het ouderlijk huis blijven wonen. Ze liggen samen in één graf op de algemene begraafplaats van Rhoon. Officieel woonden ze in Poortugaal, wat hun sociale leven, boodschappen en kerkgang betrof waren ze voor 97% aangewezen op Rhoon. Voor de gemeentelijke kwesties moesten ze in Poortugaal aankloppen.

Tegenover deze woningen was er tot midden jaren 60 geen bebouwing. Rond 1965 zijn er vier twee-onder-een-kapwoningen gebouwd. Voor de verkoop was aanvankelijk weinig belangstelling. Niet zo vreemd als je weet dat er geen verharde weg en geen riolering aanwezig was. Na enig getouwtrek tussen de twee verantwoordelijke gemeentes is de straat verhard en is er riolering aangebracht.

Bijna aan het eind van de Zantelweg, aan de even kant en vlak bij het café Havenzicht, het huidige restaurant De Arend, woonde Agnes van Looijen-van Velthoven. Destijds de oudste inwonster van Rhoon, Agnes werd geboren op 17 november 1851 en is op 26 februari 1944 op 92 jarige leeftijd overleden. Tegenover mevrouw van Looijen stond een boerderij. Aan het begin van de 18^e eeuw woonde hier Herbert de Jongh. In de loop van de tijd is het pand met zijn landerijen regelmatig van eigenaar gewisseld. In 1829 kwam het in handen van Adrianus Baardwijk, hij is in Rhoon getrouwd met de in Rhoon geboren Jannetje Heezen. De boerderij werd in die tijd aan de landbouw onttrokken. Adrianus verkocht de boerderij, bestaande uit twee woonhuizen en een schuur aan Hendrikus Gerradus Heezen. Hendrikus overleed

in 1954. Op het laatst woonde vrachtwagenchauffeur Arie Poot in de boerderij. Na de sloop van de boerderij is er een huizenblok van drie woningen voor in de plaats gekomen.

Enkele 10-tallen meters ten zuiden van genoemde boerderij ligt een (voor mij) wonderlijk perceel. De woning op dit stukje grond ligt in Poortugaal op een klein driehoekig stukje grond. Omsloten door een gesplitste Zantelweg en de Albrandswaardsedijk. Lange tijd heeft familie Trommels in dat pand gewoond. De heer Trommels was schilder en heeft menig reclamebord rond de voetbalvelden geschilderd, zo ook ooit de kleurrijke vlinders aan de Rhoonse kant van zijn woning. Ik heb me laten vertellen dat er in de jaren 50 nog twee woningen op dat driehoekje stonden waar de families Kastelein en Van der Graaf woonden. Ongetwijfeld was de driehoek toen groter dan nu.



Woning aan de Albrandswaardsedijk. Links en rechts van het pand loopt de Zantelweg.

Eén van de zichtbare grenzen tussen Rhoon en Poortugaal was de polder Albrandswaard. De haven van Rhoon, wellicht ooit het begin van de Zantel, was één van de andere zichtbare grenzen.

Sinds 1 januari 1985 zijn de dorpen verenigd in Albrandswaard. Poortugaal en Rhoon hebben één burgemeester gekregen, één bestuur en één gemeentewerken. Behalve de verhalen over de grens tussen de dorpen zijn er geen grenskwesties meer, de kwestie die overblijft is het raadsel van de naam 'de Zantel'.

Bronnen:

(Oud)-bewoners Zantelweg.

De boeken, Poortugaalse boerderijen en Rhoonse boerderijen van Arie Beukelman.

Artikelen uit Nieuwsbrief 8 en 16 van Roelof Dubel.

Diverse kranten.

Archief Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal

Jan Klingens, voorzitter

Stel het niet langer uit!

Want zonder een goed Radio-
toestel mist U ALLES . . . !

1. Lange en ongezellige winteravonden
bij tooverslag weg.
2. De plechtige mooie Kerstuitzendingen
der geheele wereld.
3. De stemmige jaarwisseling. U voelt
zich een met familie en Vrienden uit
verre gewesten.
4. De klap op de vuurpijl; het Vorster-
lijk huwelijk.

**U ziet, dat kan en mag U niet
missen, dus vraag spoedig een
nieuwe Erres of Philips op proef,
zonder verplichting bij**

G. J. W I L S

Radiohandel - Poortugaal - Telefoon 12.

39.4 De schoenmaker

Recht tegenover het raadhuis van Poortugaal, op de hoek van de Kerkstraat, stond één van de oudere panden in het dorp. Hier woonde Aart Gerritsz. Schilder, gedoopt op 27 april 1608 te Poortugaal. Hij trouwt 28 maart 1638 in Poortugaal met Haasje Hermansdr. Roobol, geboren in Rhoon. Aart Schilder wordt in 1643 benoemd tot gerechtsbode van Poortugaal. Hij wordt begraven op 2 augustus 1677. Vervolgens wordt dochter Magdalena Schilder eigenaar van het pand, zij was in 1664 getrouwd met Jan Jansz. Struijck, bakker in Poortugaal. Zij verkoopt het pand op de hoek Kerkstraat/Dorpsstraat op 6 augustus 1694 voor 315 gulden aan Arent de Booy, bakker en herbergier in de Hollandse Tuyn iets verder in de Dorpsstraat. Arent de Booy was geboren in 1660 te Geffen NBr. en getrouwd met Neeltje Jansdr. Struijck. Als Arent de Booy overlijdt op 16 november 1703 hertrouwt Neeltje op 3 maart 1707 in Poortugaal met huwelijkse voorwaarden Gerrit Ariensz. Dronckert, hij is gedoopt op 13 november 1679 in Goidschalckoord, zoon van Arien lemans Dronckert, schout van Goidschalckoord, en Marijtje Gerritsdr. Backer. Gerrit Ariensz. Dronckert verkoopt het pand op 31 mei 1721 aan Dirck Dircksz. Verschoor voor 350 gulden.



Rechts het genoemde pand, links het oude gemeentehuis.

Dirck Dircksz. Verschoor trouwt Ariaantje Ariens Metsuye alias Groen. Na haar overlijden hertrouwt hij op 4 november 1714 met Lijsbeth Symonsdr. van der Sluijs, weduwe van Cornelis Pietersz. Veldhoen. Het overlijden van Dirck Verschoor wordt aangegeven op 22 april 1746. Het pand komt vervolgens in handen van de Groote Armen van de gemeente Poortugaal. De eerst bekende huurder op dit adres in Poortugaal is ca. 1801 de schoenmaker Ary Dirkszoon van Noordt, hij is gedoopt op 10 december 1775 in Pernis als zoon van Dirk Cornelisz. van Noordt en Stijntje van den Burg. Ary van Noordt trouwt op 9 september 1798 in Rhoon met Maria Verhoeff, dochter van Jan Matthijsz. Verhoeff, meester verver te Rhoon, en Maria Maartensdr. van der Mus. Jan Matthijsz. Verhoeff was geboren 1754 in het huis "Noordsee" op de Wijnhaven in Rotterdam. In 1780 vestigde hij zich als mr. verver en glazenmaker in Rhoon. Hij overlijdt op 10 november 1811 te Rhoon.



De schoenwinkel
gezien vanuit de
Kerkstraat.

Twee zoons van Ary van Noordt worden ook schoenmaker. Dirk trouwt in 1835 te Hoogvliet met Elisabeth van Luijk en wordt daar schoenmaker, Ary van Noordt trouwt in 1844 in Oud- Beijerland en wordt daar schoenmaker. Zoon Jan van Noordt had geen ambitie om schoenmaker te worden, hij trouwt met Cornelia Huijser, een boerendochter uit Ridderkerk, en wordt boer. Hij koopt in 1847 van Cornelis Langestraat, die naar Amerika emigreert, de Hoeve Het Ooievaarsnest aan de Albrandwaardsedijk in Poortugaal. Hij is de stamvader van de Poortugaalse Van Noordten.

In mei 1846 komt Dirk Verschoor uit Rotterdam als schoenmakersknecht bij Ary van Noordt. Hij is geboren op 14 oktober 1822 in Pernis, zoon van Willem Gerrits Verschoor en Maartje Dirksdr. van der Kemp. Dirk Verschoor trouwt 30 april 1853 in Poortugaal met Maaïke Vermaat, geboren 30 december 1821 in Poortugaal, dochter van Huibrecht Philipsz. Ver-

maat, timmerman in Poortugaal, afkomstig uit Goudswaard, en Maria Troost. Maaïke Vermaat overlijdt op 18 januari 1882 in Poortugaal. Ary van Noordt overlijdt op 26 april 1856 in Poortugaal, Dirk Verschoor neemt dan de schoenmakerij over. Na het overlijden van Dirk Verschoor op 5 januari 1892 neemt zoon Willem Verschoor, geboren 18 januari 1857, de schoenmakerij over; hij trouwt 15 juli 1882 met de 16 jarige Geertje van der Stoep, geboren 5 november 1865, dochter van Ary van der Stoep, nachtwaker, en Annetje Molenaar. Willem Verschoor overlijdt jong op 34 jarig leeftijd 29 april 1891. Op 5 mei 1891 wordt door Geert de volgende advertentie geplaatst:

Om dadelijk in dienst te treden wordt gevraagd:

Een bekwame schoenmakersknecht. Bekend met het boerenwerk.

D. Verschoor mr. schoenmaker te Poortugaal.

Als knecht wordt aangenomen Wolter van Noort, geboren te Steenwijkerwold op 1 mei 1866, zoon van Berend van Noort en Grietje Schurink. Hij komt mei 1891 uit Barneveld naar Poortugaal. Als inwonende knecht is Wolter van Noort zijn verdere leven bij de familie Verschoor gebleven. Hij overlijdt op 93 jarige leeftijd op 9 maart 1960 in Rotterdam. Geert Verschoor was enkele dagen eerder overleden n.l. op 5 maart 1960.

Zoon Dirk Verschoor, geboren op 19 december 1882 in Poortugaal had kennelijk ook ambitie om schoenmaker te worden. Als hij bekwaam genoeg is neemt hij vervolgens de schoenmakerij over. Hij was naast zijn vak als schoenmaker ook telegrambesteller en, niet onbelangrijk, ook behulpzaam bij de notaris als getuige bij veel akten die daar passeerden. Dirk is ongetrouwd gebleven. Na zijn overlijden wordt door buurman Gerrit den Otter het pand gesloopt en een nieuwe slagerij gebouwd met een aantal winkels op de Kerkstoep.

Kennelijk was er na het jong overlijden van Willem Verschoor ruimte voor nog een schoenmakerij op Poortugaal.

Op 30 april 1900 komt er Lucas Haspels, schoenmaker, uit Zuid-Beijerland naar Poortugaal. Hij gaat in de kost bij Adrianus van der Bie, schilder aan de Dorpsstraat te Poortugaal sinds 1892 en afkomstig uit Goudswaard. Enige tijd later vestigt Lucas Haspels zich als schoenmaker en zadelmaker in de Dorpsstraat te Poortugaal tegenover de Boekenstal. Hij is geboren op 24 februari 1877 in Piershil; hij trouwt 12 juni 1902 in Piershil met Jannetje Kleinenberg, geboren 23 juli 1877 in Piershil. Enige jaren later verhuist hij naar de Dorpsstraat 47 te Poortugaal.

Lucas Haspels was actief als raadslid en wethouder voor de A.R., voorzitter van het schoolbestuur van de School met de bijbel en ouderling in de gereformeerde kerk. Zijn zoon Cor en dochter Sijtje gingen beiden in het

onderwijs en werden leerkracht in Poortugaal. Vooral Sijtje had een reputatie als onderwijzeres op de school met de Bijbel aan de Albrands-waardsedijk. In 1946 verhuist Haspels naar de Hoogvlietse Kerkweg, hij overlijdt daar in 1951.



Gerrit van Oostende met zijn vrouw
Maaïke van Oostende-Beukelman.

De schoenmakersknecht Gerrit van Oostende neemt de schoenmakerij met winkel over. Gerrit Marinus van Oostende is geboren op 24 december 1906 in Bruinisse, hij trouwt 26 juli 1933 in Poortugaal met Maaïke Beukelman, geboren op 25 december 1908 in Poortugaal, dochter van Jacob Pieter Beukelman, landbouwer, en Neeltje den Boer. Gerrit van Oostende was in de oorlog 1940-1945 actief in het verzet, hij woonde toen in de Julianastraat. Hij verborg in zijn huis Engelse piloten die de Maas over gebracht werden richting het zuiden o.a. door Leen en Peet Bos. Schoenmakersknecht was Bram van Kooij. Gerrit van Oostende overlijdt op 19 april 1981 in Poortugaal.

Bram van Kooij begint een schoenmakerij in een garagebox aan de Emmastraat, hij is geboren op 29 juni 1928 en overlijdt op 19 oktober 1998. De schoenenwinkel annex schoenmakerij aan de Dorpsstraat wordt in 1966 verkocht aan Karel Chabot. Karel Chabot is afkomstig uit Vlaardingen waar de familie Chabot ook werkzaam is in de schoenenbranche. Karel trouwt op 25 februari 1971 met Diny Sintmaartensdijk, zij zetten hier de schoenenwinkel annex schoenmakerij voort. In 2007 wordt het bedrijf beëindigd, en zo komt er na vele eeuwen een einde aan de schoenmakerij in Poortugaal. In de winkel vestigt zich computerbedrijf Sanicom.

Arie Beukelman



De schoenwinkel met op de bovenste foto Gerrit in de deuropening.